

Provincia Literară

Revistă de literatură, critică și artă.

APARE LUNAR

Directori: Eugen și Paul Constant.

Boerimea veche românească
SULTANA IANCU JIANU

Sumarul:

Entuziasm	Horia Petra-Petrescu
Slove din câmp	V. Hondrilă
În anchetă	Ion Dongorozi
Cântecul Toamnei	Virgil Cisman și D. Radu Părvulescu
Pomenire	Paul Constant
Mai repede	Pimen Constantinescu
Elegie	Const. Goran
Sabin V. Drăgoi—omul.	Horia Petra-Petrescu
Chanan	† Savin Constant
Stele	Ion Focșeneanu
Recenzii	Pimen Constantinescu și Paul Constant.

ENTUZIASM

(După „Ziua cărții“)

Să fi pierit cu desăvârșire entuziasmul pentru literatura bună, valoroasă, la tineretul nostru? Să nu se mai poată încălzi generația de mâine decât de trântele din arenele sportive, de recordurile sportive, unele adevărate atestate de paupertate intelectuală?

Domnul prof. univ. I. Simionescu ne descrie („Viața'n școli“, în „Universul“, 8 Sept. 1932) în culori destul de negre experiențele avute în lunile din urmă la examenele de bacalaureat și aiurea. Omul de inimă, spiritualul de elită, simțește dureros lipsa de cele mai rudimentare precepte de cunoaștere, de adâncire, de contemplare cucernică a elevilor și elevelor, față de scriitorii noștri și operele noastre de artă de prin muzee.

Domnul Simionescu găsește cu duimul elevi și eleve, cari habar n'au de muzeele pe lângă cari trec zilnic, află un desinteres revoltător față de literatură și, ridică mâinile spre cer, constatând că unii elevi și eleve nici chiar opera literară a unei profesoare literate de-a lor nu o cunoșteau și nu o apreciau după merit.

De sigur, există excepții foarte laudabile. Într'alte regiuni, chiar și printre minoritari, cutare profesor de liceu, de inimă, învață pe elevi și eleve, încât joacă piese teatrale cu calități morale, cutreerând mai apoi ținuturile, spre gloria liceului. De sigur, în cutare oraș, „Societățile de lectură“ ale elevilor din clasele superioare liceale, comerciale, ale teologilor, școlilor normale, dau dovadă de mult bun-simț în aranjarea „festivalurilor“ lor și multe conferențe sunt prețioase contribuții pentru gradul înalt de dezvoltare intelectuală a singuratecului.

Dar... *nu* este majoritatea tineretului nostru insuflătită de astfel de întreceri nobile în zilele noastre!

Să ne gândim ce era înainte de război. O, cât entuziasm domnea în șirurile tineretului pentru literatura valoroasă, română și străină! Câți scriitori „favoriți“, erau cetiți din doască'n doască, cum s'ar zice! Ce sărbători sufletești când apărea un volum de Caragiale, de Vlăhuță, de Coșbuc! Ce comentarii în „Societățile de lectură“! (Vorbesc de liceul românesc din Brașov, d. e.)

Fiindcă veni vorba despre Coșbuc ascultați o întâmplare caracteristică.

— „Eram o fetiță de opt anișori“, ne povestește o doamnă din elita unui oraș de provincie, „și ceteam, cu toată vârsta mea, cărți și mai greu de priceput pentru anii mei. Coșbuc trăise în orașul nostru, ca redactor la un ziar cultural și de naționalism frumos și sfânt, și era să plece, să treacă în Țară, în vechiul Regat. Tata a dat o „seară de adio“, la care au luat parte o seamă de oameni de valoare ai orașului. Pentru mine, picul de 8 ani, nu era loc nici la masă, nici aiurea, fiindcă mi se spunea că sunt *prea* mică să stau cu cei bătrâni. Ce mare supărare pe mine! Cum? Eu să nu-l văd pe Coșbuc și să nu stau, cât de cât, în preajma scriitorului, care de pe atunci mă fermeca? S'a dat o luptă suflească în mine, din care am ieșit

învingătoare cu... şiretenia. Când era masa mai veselă şi mai sgomotoasă, numai că m'am furişat cu cei ce serveu la masă şi eu, cu o tavă de bunătaţi şi în odaie fiind — am prins lipici. Unul şi altul din prietenii tatii m'a mângăiat pe păr, m'a arătat poetului adorat şi cum — cum, am ajuns pentru câţava vreme pe un scaun lângă Coşbuc. Eram în culmea fericirii mele! Il sorbeam cu ochii şi îmi ardeau obrajii de marea emoţie sufletească.

Dar a urmat o desamăgire, pe care n'am uitat-o nicicând. După ce tata a toastat pentru poet, dorindu-i succese desăvârşite în Regat, după ce şi alţi comeseni au exprimat aceleaşi sentimente de dragoste şi de condescendenţă faţă de puiul de vultur, care — cu toţii o povesteau, — îşi lua sborul — a început poetul să improvizeze versuri ocazionale, de bun-rămas. Şi era în vervă Coşbuc şi improviza fabulos de repede. Pe fiecare comesean l-a adus, cu numele chiar, în versurile sale hazlii, şi era un râset şi o voie bună de-a mai mare dragul. A amintit, fireşte, pe tata, pe mama, pe sora mea mai mare — dar pe mine... de loc. Şi am lăsat buza. Mă uitase George Coşbuc! Corectură s'a făcut, când s'a observat marea mea mâhnire şi veselia şi-a urmat cursul, nestingherită de nimeni“.

Aşa ştia să se entuziasmeze un picu de opt anişori, o ardeleancă, pentru un scriitor iubit, înainte de război!

Astăzi aud de un băiat de 7 anişori că atât a îndrăgît pe Eminescu, încât i-a învăţat „Luceafărul“ întreg, pe de rost, de sigur un fenomen de precocitate a tânărului bucureştean?

Toţi trebuie să ne întrebăm cu domnul prof. Simionescu: Incotro mergem, dacă ignoranţa faţă de literatură şi artă se răspândeşte în şirurile tineretului?

Vrem să ajungem într'un *tunel intelectual*?

Şi terminând aceste rânduri, văd „studentimea“ (elevii liceului) din Braşov cum urmărea, plină de cuviinţă şi de sfiinciune nobilă, pe Caragiale şi Coşbuc, când se aflau în oraşul lor — şi'mi răsună în urechi acel

„Mlădie ca un spic de grâu,
Pe umeri pletele-i curg rău...“

cântat de sutele de tineri, cu un entuziasm sfânt, toţi în picioare, toţi cutremuraţi, ca pentru o spovedanie sufletească, la Blaj, la memorabila adunare generală a „Astrii“, din 1911, când a participat poetul nostru slăvit.

Aceasta este cărarea, care trebuie bătătorită de un tineret ce vrea să aibă viitor...

Horia Petra-Petrescu

SLOVE DIN CÂMP

*Ţăranii cu mâinile crispate
Şi-adun belşugul de bucate.
Hulubii uguie pe mirişti
Năluc' aş vrea să mi te işti.
Şi socotind că eşti departe
Te'ntâmpină tocmită carte.*

*Hulub sglobiu voite-aş slugă
Gândului meu şi 'nalba-ţi glugă
Să-i duci un viers de ceas târziu
Şi'ţi dau de drum un lan de grâu;
Spre zări de soare mult — deluviu
Peste un lat de apă — fluviu.*

V. Hondrilă

In anchetă.

Inspectorul general Enache Gr. Popescu, în așteptarea bunătaților comandate, mai cere o țuică mică. Să ia el aperitiv e lucru rar; ca să ceară și o a doua țuică, înseamnă să se fi petrecut ceva deosebit. Și 'ntr'adevăr s'a petrecut. De 16 zile anchetează Enache Popescu în S. In răstimpul acesta n'a avut nici oră de masă, nici oră de somn. A îmbucac când a putut și ce-a putut; s'a culcat târziu, spre dimineață, ori s'a amăgit cu un ceas două de așteală în cursul zilei.

La început a lucrat cu un inspector-contabil și un controlor dela inspectoratul regional. Când a văzut însă că bieții oameni s'au împotmolit cu totul, ori s'au lăsat înadins să se 'mpotmolească, i-a trimis la reședință și s'a apucat singur și pe 'ndelete să purice notele, facturile și registrele. Numai așa s'a putut da de întregul fir al fraudelor comise de cei doi cumnați: unul director la școala normală de fete, celălalt director la școala superioară de arte și meserii din S.

Acum e liniștit și mulțumit — liniștit, deoarece ministrul a aprobat, în urma deslușirilor cerute și primite telefonic azi de dimineață, ca să fie trimiși la parchet cei doi directori abuzivi; mulțumit, căci diseară chiar va fi acasă și în plus, după cum stă scris și'n telegrama primită ieri și'n „Adevărul“ pe care-l frunzărește în așteptarea ciorbei de nisetru, a fost numit prezident la o comisie de bacalaureat din Capitală. Asta înseamnă că n'o să se mai deplaseze în provincie — cheltuială, cameră de hotel și masă de restaurant — și-o să aibă cu ce-și amăgi reumatismul, o lună în cap la Herculane ori la Govora.

Inspectorul general Enache Popescu parcurge cu popasuri lista profesorilor numiți în comisiunile de bacalaureat. Cunoaște pe cei mai mulți și bănuiește dedesupturile numirilor — mai tuturor numirilor. Unul e rudă de-aproape cu secretarul general, altul e deputat, un al treilea scrie la gazetă, al patrulea, deși dascăl slab și cu gestiune de director nedescurcată, e totuși cel mai gălăgios dintre președinții de secție ai asociației profesorilor secundari.

Enache Popescu îi cunoaște bine și i-a putut cunoaște, deoarece de 11 ani, fără întrerupere, funcționează ca inspector general al învățământului secundar. Nu face politică și nu se pretează la tranzacții și totuși a ajuns și se menține ca inspector general inamovibil. Numirea i-a venit din senin.

Ministrul, care și-a oprit ochii pe dânsul, a crezut că prin această distincție și încrederea arătată apoi, — în două rânduri l-a delegat secretar general, — îl va obliga în cele din urmă să facă politică — mai exact o anumită politică. Enache Popescu n'a priceput ori n'a vrut să priceapă calculele ministrului. Cu fiecare schimbare de regim — și au fost, slavă Domnului, destule —; cu fiecare anchetă complicată — și cele mai multe au avut complicații, — inspectorul general Enache Popescu și-a înaintat demisia. S'au mișcat atunci clubiștii, adversarii și prietenii. O săptămână, două, trei, demisia era cercetată pe toate fețele, cântărită, rezolvată provizoriu, iar în cele din urmă respinsă categoric. Oricâți competitori se iveau, oricât

ar fi stingherit uneori pe un ministru al școalelor un inspector intransigent și integru ca Enache Popescu, totuși, după sbucium și cumpănire, ministrul politician se hotăra să păstreze și să folosească mai departe, pe inspectorul care nu făcea nici politică și nici hatârlâc.

Pe lângă legitimele interese ale partizanilor — multe și de tot felul, — erau și interesele mari, interesele permanente ale învățământului, peste care politicianul din ministrul instrucțiunii n'ar fi putut trece vreodată. O chestiune încurcată care se cerea pusă definitiv la punct, anchetarea unor elemente prea abuzive ori cu trecere mare, sileau pe trimisul și reprezentantul partidului respectiv să facă apel la priceperea, ponderea și integritatea inspectorului general Enache Gr. Popescu.

Tocmai tăiasse trei felioare de ardei verde și se pregătea să guste borșul, când chelnerul însoțit de un factor poștal se opri în dreptul mesei lui. Telegrama primită avea următorul conținut:

„Deplasați-vă imediat N. și raportați telegrafic asupra altercației dela liceul „Moise Vodă„.

Secretar general *Panaitescu*“.

Inspectorul general Enache Popescu, în loc să mai plece cu acceleratul de 14, 33 spre București, a plecat cu acceleratul de 14, 40 spre N., hotărît să termine ancheta într'o singură zi, ca să nu piardă cumva bacalaureatul.

* * *

În cancelaria liceului de băeți din orașul N. Dela gară a oprit direct la liceu, decis să-și culeagă de cu seară primele informații, ca mâine până'n prânz să încheie negreșit ancheta. S'a lăsat bucuros păgubaș și de masă și de odihnă, numai și numai să poată fi la timp în București. Examenul de bacalaureat începe poimâne dimineață la orele 8.

Inspectorul general Enache Popescu a luat loc în fotoliul directorului; de cealaltă parte a biroului, în picioare, directorul liceului „Moise Vodă“. Slab, șuiu de-un umăr, străveziu și timid. Ferește privirea grea, scrutătoare, a inspectorului și vorbește rar, aproape șoptit.

- D-ta ești suferind?
- Da d-le inspector general.
- Și de ce suferi, mă rog?
- De inimă.
- Ai fi fumând mult?
- Nu fumez și nu beau alcool... sub nici-o formă...
- Atunci?
- Din război, d-le inspector general. Oftează, roșește și apleacă privirea. Pauză.
- Și zi, conflictul e între d-ta și profesorul Negrescu?
- Acum s'a transformat într'un conflict între majoritatea profesorilor, care sunt revoltați de cum se poartă colegul Negrescu, și minoritatea legată de dumnealui prin interese materiale ori politice.
- Cam ce interese materiale?
- Domnule inspector general n'ași vrea... îmi vine greu, vă rog să mă credeți...
- Ba te rog să vorbești fără ocol!
- ?
- Să pui din capul locului punctul pe i!
- D-l coleg Negrescu are un pension etatizat și câțiva dintre onorații mei

colegi sunt asociați ori dau lecții foarte bine plătite... aproape jumătate din elevii liceului nostru au trecut la pensionul „Gloria“!

- De când a fost etatizat pensionul ăsta?
- De astă toamnă, d-le inspector general.
- Cum de n'am aflat eu până acum?
- Colegul Negrescu este nepot de vară și cununat de șeful grupării liberale.
- Îhâhâ! Și care e, mă rog, substratul conflictului dintre d-ta și profesorul

Negrescu?

- Domnul coleg Negrescu vrea cu orice preț direcția liceului.
- A candidat anul trecut?
- Da. Am întrunit un număr egal de voturi, dar domnul ministru, care mă cunoaște bine din facultate, m'a confirmat pe mine. Eu nu fac niciun fel de politică, d-le inspector general...

- Foarte bine, domnule director!... Nici eu nu fac...
- Știu, știu d-le inspector!
- A introdus cumva contestație?
- De trei ori... i-au fost însă respinse toate...
- Și de ce pornirea asta pe d-ta? Are el nevoie de direcția liceului? A fost în două rânduri îmi pare?

- Ba în trei!
- A mai fost apoi, dacă nu mă'nșel, deputat, prefect...
- A fost.
- Atunci?
- Nu mă poate mistui, domnule inspector general, fiindcă nu fac politică — politica dumnealui — și-mi caut de catedră.

- Hm! Și te provoacă?
- Regulat! Când apropourile nu i se par suficiente, atunci mă atacă în plin.
- Și d-ta ce faci?
- Eu tac și mă retrag... Cine-i poate ține piept când se pornește?
- Faci bine că-ți păstrezi calmul.
- Mai e și boala asta de inimă... Doctorii mi-au spus să evit orice enervare. Când văd că 'ncepe a turui, mă retrag la mine în cabinet...

- Hm!... Hm!
- De două ori mi-am dat demisia...
- Intr'o privință foarte bine ai făcut! Dece să te 'nveninezi la urma urmei?
- Mi-a fost însă respinsă în amândouă rândurile... Acuma n'ași putea să mi-o mai dau.

- Dece asta!?
- Nu mai mă lasă colegii care m'au votat... mi-au spus-o categoric. Iar pauză. Enache Popescu cercetează cu privirea, circular, cancelaria.
- Fotografiiile foștilor profesori?
- Da, domnule inspector general.
- Ultima dată când am fost aci nu erau parcă?
- Nu, nu puteau fi... Dupăce-am luat eu direcția am dat să se facă tablourile.
- Foarte bine-ai făcut!... Decând ești d-ta în N.?
- De trei ani și jumătate domnule inspector.
- Dupăce-am trecut eu în Ardeal, va să zică... La 'nceput unde-ai avut catedra?
- Cinci ani am funcționat în R; dupăce mi-a murit și mama, mi-am transferat în N.

- Mda... da... Și cartonașele din josul fotografiilor?
- Cu numele dascălilor și câteva date biografice.
- Le-ai aflat cu ușurință?
- Greu de tot... mi-au trebuit însă și pentru monografia liceului.
- Lucrezi la monografia liceului?
- Am ajuns cu tipăritul la ultima coală.
- Bun, bravo!
- Și cu ce fonduri o tipărești d-ta?
- M'am împrumutat la Cassa de Credit.
- Așaa?!
- La toamnă sărbătorim 50 de ani dela înființarea liceului.
- Sunt 50?!
- Cincizeci dela înființarea gimnazului și 11 dela transformarea lui în liceu.
- N'ași fi crezut!
- Un mic istoric se găsește în ultimul număr al revistei noastre.
- Care revistă?
- „Muguri“, revista liceului nostru... Dacă-mi permiteți, domnule inspector general! Gheorghe Dăescu, directorul liceului „Moise Vodă“, trage sertarul din stânga și întinde, respectuos, anchetatorului, ultimul număr al revistei școlărești „Muguri“. Inspectorul general Enache Popescu își potrivește monoculul și răsfoește cu atenție revista.
- Interesantă... Destul de interesantă... N'ași fi crezut că se poate realiza așa ceva!... Dece n'o trimiți d-le și la minister?
- S'ar zice poate că umblu după reclamă...
- Ei, asta!... Și cine-o redactează?
- Eu, d-le inspector general.
- Ai timp?
- Imi fac serile... relații sociale am puține, iar de ieșit nu ies mai nici-odată seara.
- Boala de inimă, nu?
- Și boala dar și obiceiul, d-le inspector general.
- Enache Popescu desface iar revista.
- Dacă d-l inspector general ar binevoi să ne de un articolaș!...
- Crezi că am timp de scris, păcatele mele!
- Atunci să ne vorbiți poate... în fiecare sâmbătă avem șezătoare.
- Pentru elevi?
- Pentru elevi, dar și pentru public.
- Și vine lume?
- Amfiteatrul e neîncăpător!... Unele șezători a trebuit să le repetăm a doua zi, duminica.
- Bravo, domnule director!
- Dela București ne-au venit tot conferențieri mari... Să nădăjduim c'o să ne vorbiți și d-vs. odată?
- De, știu eu... în orice caz mai ușor decât să-ți scriu.
- Ca student regulat frecventam conferințele d.-v. dela Ateneu... n'am lipsit dela nici una. Mi-amintesc în deosebi de cea dela 24 Ianuarie 1916... ce de lume, ce delir în sală!
- Elevii citesc ceva, ori fac numai sporturi? îi retează firul amintirilor inspectorul general Enache Popescu.

— Citesc, cum nu ! Fiecare clasă are societatea ei literar-științifică și bibliotecă.

— Se împrumută cărți acasă ?

— Da, după șezătoarea de joi.

— Și Joia e șezătoare ?

— In fiecare Joi, domnule inspector. Intr'o săptămână au loc șezătorile pe clase. Joia următoare, în amfiteatru, șezătoarea cursului inferior, iar în a treia săptămână, șezătoarea cursului superior.

— Participă și profesorii ?

— Nici unul din prietenii colegului Negrescu.

Două ciocănituri apăsate, apoi ușa e deschisă cu violență.

— Am onoare să vă salut, domnule inspector general !

— Bună seara, domnule Negrescu.

— Am aflat c'ați sosit în localitate și am ținut să mă prezint numaidecât.

— Eu o să mă retrag, domnule inspector general.

— E mai prudent ! pufnește Negrescu.

— Lasă-ne, te rog, singuri...

— O să aștept atunci dincolo, la secretariat.

— Nu, nu mai aștepta... mâine de dimineață o să ne vedem... noapte bună d-le director.

— Dacă mi-ați fi permis, v'ași fi însoțit cu plăcere la masă...

Negrescu, care fierbe :

— Il pot însoți și eu pe domnul inspector general !

— Vă mulțumesc la amândoi, dar am să iau numai un pahar cu lapte la culcare.

Dupăce s'a'nchis ușa :

— Ia te rog loc, d-le profesor.

— Vă mulțumesc d-le inspector general.

— D-ta ai făcut reclamația la minister ?

— Eu, domnule inspector general, iar azi, d-l deputat Necșulescu a interpelat pe d-l ministru al instrucțiunii.

Inspectorul general Enache Popescu se 'ncruntă.

— Și dece, mă rog, era nevoie numaidecât de interpelare ?

— Unchiu-meu a fost așa de revoltat, că nu s'a putut abține de-a pune o întrebare d-lui ministru.

— In definitiv ce s'a întâmplat, domnule profesor ?

— Am fost pur și simplu pălmuit, d-le inspector general, față fiind colegul Istrati !

— D-ta, pălmuit ?!

— Spre rușinea mea și a liceului nostru, da !

— Și de cine, domnule ?

— De canalia de director !

— Te rog, te rog !...

Fără voie, inspectorul general Enache Popescu măsoară din creștet până'n tălpi pe profesorul Negrescu. Cap mare, piept lat și bombat, pumn masiv.

— Ia spune te rog, pe scurt însă, cum s'au întâmplat lucrurile ?

— Miercurea trecută, fiindc'aveam nevoie de bani, — colegii își luaseră salariul sub formă de acțiuni, — i-am trimis prin servitor o chitanță de 5.000 de lei.

— Aveai într'adevăr nevoie de parale? D-ta ești om bogat, d-le Negrescu!
— Cine mai e bogat astăzi, d-le inspector? Imi cerea de urgență măcelarul pensionului, 10.000 de lei.

— Apropo, cum îți mai merge pensionul?

— Prost, prost de tot, d-le inspector! Imi face concurență pe toate căile Dăescu.

— Ce, are și directorul pension?!

— Cumnată-su, popa Măcărăscu.

— Care, a fost exclus din învățământ?

— Ala!... Pramatia aia!

— Cum de-a căpătat autorizație, domnule?

— Numai nevasta lui Dăescu ar putea să vă lămurească!

— Mai departe, te rog!

— Trimit chitanța, după cum vă spusei, și aștept răspuns. Servitorul se întoarce spunându-mi că mă pofteste directorul la dânsul. M'am dus. Cocârjatul sta în picioare în dosul biuroului; la dreapta lui, tot în picioare, fină-su, maestrul de gimnastică Istrati. Il chemase înadins.

— De unde bănuiești asta?

— Se poate deduce cu ușurință din cele ce urmează.

— S'aud atunci.

— „D-ta mi-ai trimis chitanța asta“? „Eu domnule“. „De d-ta e semnată?“ „Da de cine vrei?“ „Cum ai îndrăsnit d-le să-mi trimiți chitanță de aconto, când n'ai raporturi cu mine?“

Rupe chitanța, mi-o aruncă'n față și-mi croește o palmă sdravănă. Dau să mă reped la el, dar mă prinde'n brațe fină-su. Până să scap din încheștarea brutei, a șters putina și s'a baricadat în locuință.

Vă mărturisesc domnule inspector, că de-l prindeam atunci, nu știu zău ce s'alegea dintr'ânsul!

— Sigur că se'ntâmpla vreo nenorocire!... Omul suferă de cord... afecțiune destul de serioasă, pare-se...

Negrescu pufnește'n răs.

— N'are nici pe dracu, d-le inspector! E mai sănătos ca mine!

— Cum sănătos, domnule? Omul e picnit din război...

— El și război... A comandat tot timpul o brutărie la Huși...

— Parol?!

— Puteți cerceta oricând. Asta nu l-a 'mpiedecat însă ca să 'nainteze, să capete decorații și gradăție militară!

Inspectorul general Enache Popescu se'ncruntă și'ntoarce capul spre fereastră.

— Ce te face să crezi, d-le profesor, că maestrul de gimnastică a fost chemat 'nadins de director?

— Fără ocrotirea lui Istrati, fost luptător la Sidoli, credeți d-v c'ar fi 'ndrăznit să m'atingă?... Doamne, Doamne!

— D-ta cum explici ieșirea asta violentă a directorului?

— Cu trei zile înainte cercase iar să se'nscrie la noi, la liberali; în ajun apoi, nevastă-sa, suferise o înfrângere rușinoasă.

— Despre ce înfrângere e vorba?

— Se credea dumneaiei nici mai mult nici mai puțin, prezidentă la Ortodoxe. Adică s'o ia înaintea nevesti-mi, care e viceprezidentă de nouă ani și mai bine!

Credea că-i suficientă binecuvântarea săptămânală a vicarului Episcopiei... Phe, mi-i silă!

Enache Popescu tușește sec, se ridică și-i întinde două degete.

— Pe mâine, d-le profesor. Cred că veți fi mai calm și veți evita epitetele.

— Am onoare să vă salut!

Când inspectorul fu gata să plece spre hotel, aude pe sala principală pași târșiți și două glasuri — unul baritonal iar celălalt de soprană, — fredonând o șansonetă la modă — și nesărată și fără perdea.

— Cine cântă, băete?

— Să trăiți, dom'le ghenearal inșpectăr, cântă domn profesăr Istrati.

— Singur e?

— Ba!... Cuu... cu cucoana dumnealui...

— E 'nsurat?

— Mda... cași'nsurat.

— Și ce caută la ora asta în liceu?

— Apoi domn subdirectăr locuește'n local, decând l-a făcut domn directăr mai mare la internat.

— Și decând e mai mare la internat?

— Apoi decând i-a făgăduit că-l cunună.

— I-a poștește-l încoa!

— Singur să poștească?

— Singur, da.

Se cunoaște că Istrati a fost pus în curent, pe fugă, de servitor. Cogeamite namilă de om, tremură ca un copil; privirea-i sperioasă și glasul nesigur.

— Dece te-a chemat directorul în cabinetul lui, în ziua scandalului? Dar drept să-mi spui!

— Nu m'a chemat, d-le inspector general! Eu taman intram ca să-i prezint lista de mâncare dela internat, când ne-am trezit ca o furtună cu d-l profesor Negrescu.

— Păi nu l-a chemat directorul?

— Nu, domnule inspector general! D-l director îi trimisese vorbă prin servitor să poștească la d-l casier, când s'o 'ntoarce dela Administrație, ca să ridice acontul cerut.

— Așaa?!

— Pe viața mea! De altfel chestia cu acontul a fost numai un pretext ca să dea ochi cu dl. director.

— Cum adică?

— De câteva zile, d-l director evita să mai intre în cancelaria profesorilor.

— Dece?

— Fiindcă știa că d-l Negrescu avea să-l atace cum s'or întâlni.

— Daa? Și dece să-l atace?

— ?

— Spune domnule tot... spune!

— Domnule inspector general, fiindcă-mi dați ordin, spun atunci tot ce știu.

— Așa și trebuie!

— Domnul Negrescu, de vre-o lună se ținea scai de nașa... acu o săptămână întâlnind-o pe seară singură s'a legat de dumneaei. D-na director, femeie cinstită, l-a porcăit cum merita și și-a cătat de drum. De aici toată furia din ul'timul timp a d-lui profesor Negrescu.

— Bine, bine. D-ta de ce n'ai intervenit însă? Te văd munte de om! Cum de ai lăsat să fie pălmuit colegul d-tale?

— Dar n'a fost pălmuit, d-le inspector general!

— Cum n'a fost?!

— De unde până unde pălmuit?! D-v numiți pălmuit, când deabea l-a atins cu degetele dela stânga?

— Dar ce-ai fi vrut d-ta, să-l dea cu capul de pereți?

— Domnule inspector general...

— În definitiv, d-ta ce-ai făcut în momentul critic?

— Eu am sărit numaidecât de l-am prins în brațe pe d-l profesor Negrescu și-am strigat la nașu să fugă... Ferească Dumnezeu dacă-mi scăpa din mână!...

Dece cătam să-l potolesc pe conu Sică, dece-l apuca și mai rău furiile! „Coane Sică, — îi zic eu — astâmpără-te, pentru Dumnezeu! Nu e frumos... tocmai d-ta, care ești maior în rezervă, care ai fost deputat, prefect!“... Ți-ai găsit! Am căutat atunci să schimb coarda: „Cucoane Sică, d-ta care ești dascăl de filosofie, care ai „Steaua României“ în gradul de comandor“...

Enache Popescu îi face semn să se oprească. Deabia-și mai ține răsul.

— Bine, d-le Istrati, bine... îți mulțumesc pentru informații. Măine am să te mai deranjez odată.

— Vai de mine, domnule inspector general!... Am onoare să vă salut și noapte bună.

— Un moment numai. Ce-i cu alegerea dela Ortodoxe? Știi ceva, d-le coleg?

— Știu și despre asta, d-le inspector.

— Foarte bine... dar să-mi spui drept că pe urmă stricăm prietenia!

— Domnule inspector general, când conu Sică Negrescu a acostat-o pe Nașa, -a spus pe șleau că dacă-i cedează, atunci e prezidentă la Ortodoxe; dacă nu, o trânteste de-i merg fulgii și s'a ținut de cuvânt. Organizația liberală e foarte tare la noi!

— Bine... îți mulțumesc... pe mâine prin urmare — și-i întinde un singur deget.

Inspectorul general Enache Popescu aproape n'a'nchis ochii. A coordonat datele căpătate, le-a'nodat cu crâmpie de amintiri ori cu amănunte aflate întâmplător cândva, apoi și-a trasat întregul plan de anchetă, care până'n prânz trebuie să fie gata. Dar socoteala rotunjită de el nu se potrivește defel cu realitatea.

Ancheta a ținut cinci zile în cap — și n'au fost ascultați toți. S'au prezentat chemați ori din proprie inițiativă, dascăli de pela alte școli, magistrați, militari, negustori.

Cloacă'n fierbere, ca cea din N., nu mai întâlnește inspectorul general Enache Popescu!

Examenul de bacalaureat l-a scăpat iar pentru Herculane, dacă se hotărăște să se mai ducă, va trebui să se împrumute iar dela Cassa de Credit

Mai bine de-o săptămână a lucrat la raportul de anchetă, punând în adevărata lumină și drămuind cu grijă vina fiecărui dascăl — a tuturor dascălilor dela liceul „Moise Vodă“ din N., căci toți urmează să se prezinte înaintea comisiunii de judecată. Ministrului i-a adăugat verbal, că dacă ține cu tot dinadinsul să aibă liniște în N, trebuie să mute din localitate, negreșit, atât pe Negrescu cât și pe Dăescu.

Ministrul, revoltat și scârbit de cele aflate dela inspectorul anchetator, a luat dosarul acasă, ferm hotărât să-l cerceteze cu toată atențiunea și să pășească neîntârziat la limpezirea atmosferei din N.

Politicianii însă, cum au prins de veste, s'au și pus în mișcare. Ministrul n'a avut încotro și a trebuit să ordone un supliment de anchetă, însărcinând pe inspectorul asupra căruia au căzut de acord — și n'a fost tocmai ușor, — exponenții tuturor grupărilor politice din N.

Inspectorul general Enache Popescu, aflând despre aceasta, a trimis ministrului, personal, două demisii: una motivată — pe larg motivată, — cealaltă nemotivată. Cum concluziile noului anchetator diferă fundamental de ale inspectorului general Enache Gr. Popescu, și cum politicianii au cerut insistent o satisfacție pentru ei și pentru protejații lor, ministrul n'a avut încotro și cu inima strânsă a trebuit să primească demisia — cea nemotivată — a inspectorului care n'a făcut și nu vrea să facă politică.

Când din zi în zi poate fi luat în discuție proiectul de lege a învățământului profesional, lege care a prohodit până acum vre-o câteva cariere politice, cuminte ar fi fost oare ca ministrul școalelor să se pună rău cu parlamentarii din N., mai toți — guvernamentali și opoziționiști — oameni cu greutate?

Ion Dongorozi.

CANTECUL TOAMNEI.

Din „Paul Verlaine“

Toamnă 'n viori
Lacrimi fiori
Freamăt și svon
Sufletu-mi prind
Din el desprind
Dor monoton...

Inăbușind
In ora când clipele mor,
Imi amintesc
De un timp ceresc
Și-l plâng cu dor.

Și mă tot duc
In vânt năuc
Care mă poartă
De ici, colea,
Asemenea
Cu frunza moartă.

Virgil Cisman și D. Radu Pârvolescu.

POMENIRE.

Pe pereții
Inegriți și ruinați ai vieții
Fumegă'n cădelnițe de lut
Boabele de mirodenii,
Boabele pe cari le-a presărat tăcut
Pentru cei pieriți în sbucium și bejenii
De milenii
Mila unui duh necunoscut...

Plângător,
A pornit dintr'un afund
Slujba morților
Și'n altarul sufletului scund,
Rând pe rând
Preoții rostesc cântând
Pomenirea lor...
Suflete creștin,
Suflete ce te aduni acum
Ca să plângi mulțimea celor fără de cămin,
Celor ce-au sfârșit în drum
Sau prin spitale
Neștiuți de niminea, pustii,
Cetelor de haimanale,
Celor ce-au pierit prin pușcării
Ingenunchie'n cinstea bietelor vedenii
Și'n cădelnițele aprinse
Pentru sufletele lor învinse,
Risipește-ți tot belșugul boabelor de mirodenii...

Cine știe
Suflet călător, de mâine, doborât de n'ăi apune
Pe vre-o margine pustie,
Aruncat de voia soartei, sau în lupta de mai bine
Și atunci, plecând la ceruri, vei avea o rugăciune
Cea de-acum. . și pentru tine...

Paul Constant.

Giovanni Papini.

Mai repede.

Mai repede, mai repede! Unde-i dirijorul de orchestră al lumi? Chemați-l — să vie numaidecât în fața mea. Grăbiți măsura, accelerați timpul! Mai ageri, mai iuți! Și mai ageri, și mai iuți! Înainte, pentru numele lui Dumnezeu!

Nu simțiți cum se târaie încet și domol lumea aceasta leneșă? Parc'ar fi un bătrân gutos, un șchiop nepuncticos, un infirm dat în mintea copiilor. Înainte așa dar, — și mai repede încă! Târâți-vă cu deasila, făceți-l să fugă, împingeți-l cu violență, trageți-l vertigios înnainte, ca pe un câine legat de un lanț. Cum puteți să mergeți în acest pas funebru de procesiune? Cum puteți respira cu această veșnică respirație de infirm? Cum puteți vorbi cu aceste sleite cadente de preot în rugăciune? Cum puteți să trăiți în atmosfera asta monotonă de moșială?

Treziți-vă odată, pentru Dumnezeu! Amintiți-vă că trăiți, bestii civile! Pasul vostru să devină salt și saltul vostru să fie zbor și glasul vostru să fie strigăt, și respirația voastră să devină chin și viața voastră să fie febră și febra voastră o furtună de delir.

Deci înainte, lume înceată, domoală, leneșă, obosită adormită. Înainte fără încetare. Mai repede, tot mai repede, și mai repede încă, mai mult, mai...

Dar unde-i dirijorul de orchestră al lumii? Iată-l aici. Să fie binevenit. Ascultă-mă, supune-mi-te numaidecât! Vreau ca jocul calm al universului să devină o sarabandă nebună. Nu vezi ce dulcegării de menuet? Pierdem timp, ne plictisim, obosim, adormim. Să nu mai fie plecăciuni, să nu mai fie pauze, să nu mai fie repaos. Un dans frenetic fără regulă și fără oprire, un sălbatic dans de muribunzi îmbătați vreau să văd astă seară!

Cum puteți trăi, oameni, cu atâta încetineală? Nu simțiți cum totul se mișcă încet, cum toate lucrurile ajung și trec cu încetineală de nesuferit, cum toată lumea aceasta are aerul unei vechi mașini ostenite ce săvârșește mișcărilor ei de pe urmă? Nu băgați de seamă că par cu toții ațipiți, moleșiți, adormiți?

Cine-i nebunul ce vorbește de fuga timpului! Dar nu știți câte ceasuri lungi trebuie să așteptăm până să vie noaptea, și câte ceasuri lungi până să se întoarcă ziua, și câte zile lungi până să treacă un an și câți ani prea lungi până să înflorească tinerețea și câți ani prea lungi până să ne libereze moartea?

Orce-am vrea să facem, trebuie să așteptăm; pentruca orice lucru să apară sau să sfârșească, e nevoie de așteptare. Ceeace am putea face într'un ceas trebuie să facem într'o zi, ceeace am putea gusta într'o zi se gustă, ceas cu ceas, într'un an. Totul e măsurat calculat, prevăzut. Faptele lumii ajung și trec cu regularitate la aceleași intervale, în aceleași vremuri și nimica nu poate să le grăbească. E nevoie ca totul să fie diluat în domoala serie a zilelor. Ce este altceva viața, adevărata, profunda, intensa viața. Decât o săracă înșirare de scânteii într'un câmp de cenușă; O salbă săracă de perle înșirate pe un lung și melancolic fir cenușiu? Și totuși noi nu putem trăi toată frumoasa noastră viață într'o singură zi. Nu putem reuni toate

scânteile ca să facem cu ele flacăra unei ore, nu putem alătura toate perlele așa fel încât să facem din ele un scurt lanț de plăcere.

Trebuie ca totul să se îndeplinească încet, încet, încet — cu metodă, cu bănuială, cu prevedere. Trebuie ca totul să se întâmple la ceasul său și nu mai devreme — ca apa să se scurgă în râu, și nu să se arunce în cascadă, ca vântul să mângăie palidele fețe ale oamenilor și nu să se năpustească spre a le doborâ ca uraganul, ca toată viața să fie o vegetare prudentă și nu un avânt fulgerător de răzvrătire împotriva pământului.

Dar eu nu vreau să fie așa! Eu mor de friguri dacă mai continuă încă acest mers domol al lumii. Dece nimeni nu pare să sufere ca mine în acest somnuros univers? Eu mă simt puternic, ațătat, dornic, iute, cald, nerăbdător și toți acești tovarăși nu bagă de seamă nimic și așteaptă și adorm și mor crezând că trăiesc. Dar nu știți că un ceas de bucurie în libertate, o clipă ne extaz și de pierzanie fac cât toate viețile voastre centenare toate calmele voastre existențe extenuați supuși? O singură zi de viață în loc de toți anii aceștia! Toată viața mea într'o zi! Copil dimineața, amant la amiazi, poet în amurg, înțelept la căderea nopții. Toate bucuriile pe care vrei să mi le dai, o Dumnezeuule care ești în cer, dă-mi-le pe toate într'un ceas. Ca anotimpurile să urmeze din clipă 'n clipă, ca'n orice minut să apară și să apună soarele, ca orice bătaie a inimii mele să 'nsemne o nouă plăcere!

Eu nu vreau să aștept! Nu vreau să adorm așa! Mai repede, tot mai repede, tot mai repede! Unde-i așa dar dirijorul orchestrei lumii? A fugit iarăși? Urmăriți-l, aduceți-mi-l aici. Să vie numai decât în fața mea. De nu-l găsiți, aduceți-mi un căpitan, un vânător, un barbar, un om care să știe cât valorează fuga.

Incălecați caii, însângerăți-i cu pintenii, amenințați-i cu urlete, biciuiți-i fără milă! Înainte, înainte, tot mai repede! Ca viața să fie o cavalcadă fără nădejde, un asalt furios, o urmărire fără țintă, o fugă fără motiv, ceva ce zboară și nu se târaie și stă.

Popor de adormiți, gloată de așteptători plictisiți, iată vântul ce vine și urlă ca un gâtlej de semizeu uriaș. Moartea vine și după somn, faceți ca ea să vină mai repede dar să vă găsească trezi și agitați ca bacantele!

Înainte vă spun! — mai repede încă! Zoriți timpul, loviți caii, grăbiți inima! Mai repede, cât mai repede — și mai repede încă! Iată moartea. Trăiască moartea!

(*Piu presto!* din vol. II
tragico quotidiano)

In limba română de
Pimen Constantinescu

E L E G I E.

*Când noi nu vom mai fi, când noi,
Ingândurați de ani, pioși,
Vom adormi lângă strămoși
Sub freamătul de plopi și ploii;*

*Când noi nu vom mai fi în zori
Cu 'nmiresmate adieri,
Aceleași albe primăveri
Ne-or cerne pe morminte flori...*

*Când noi nu vom mai fi'n amurg
Indrăgostiții vor șopti
Privind isvoarele cum curg...
Noi nu vom ști... noi vom dormi.*

Const. Coran.

Sabin V. Drăgoi – omul.

— Din prilejul concertului Drăgoi în Sibiu. (24 Mai 1933) și a premierii cu „premiul Năsturel“ al „Academiei Române“ (1933) ziarele și revistele românești și streine, relatează pe larg despre succesele repuriate de îndrăgitul nostru compozitor bănățean.

Deși n'a împlinit încă 40 de ani, totuși Sabin V. Drăgoi este recunoscut ca unul din reprezentanții muzicii românești, ale cărui compoziții se execută, atât în București și Cluj cât și în streinătate (Praga, Bratislava, Viena, Roma, Torino, Posnan, Lemberg — Lhvov).

Intr'ale muzicii nu mă pricep — știu să fiu credincios dictonului latin *sutor ne ultra crepidam*. Vreau să aduc o mică contribuție la cunoașterea omului Sabin V. Drăgoi ca publicul românesc să știe cu atât mai bine pe cine apreciază.

După concertul dat la Sibiu, când a luat parte tot ce avem mai bun în societatea românească și chiar și elita minoritară muzicală germană — compozitorul nostru a căutat catedrala și a rostit o rugăciune de mulțumită pentru reușita concertului.

Legătura aceasta cu *religiunea* nu este fățărită la fiul „Badii Vasile“ din Se-liștea de pe Valea Someșului. Sabin V. Drăgoi este un suflet adânc religios. Tatăl său și fratele său, Ioachim, au fost amândoi cantori în comuna natală. „*Liturgiile* și „*colindele religioase*“ (303 la număr) precum și acel „*în memoriam Scarlatescu*“ — ne sunt o dovadă despre rolul însemnat ce-l joacă partea religioasă în compoziția autorului.

Anul trecut, în 21 Noembrie, s'au împlinit 5 ani de când i-a murit tata. Compozitorul nostru n'a aflat mijloc mai potrivit să-i preamărească amintirea, decât să ofere o „pomană creștinească“, după o sfântă slujbă în biserica catedrală ort. rom. din Timișoara – Fabrică, unde a dirijat pentru întâia dată o nouă liturghie proprie, dedicată memoriei tatălui său și la care a luat parte, chemată anume, mama sa, țărancă de 74 de ani, înconjurată de toată cinstea și dragostea cuvenită.

Tot Sabin V. Drăgoi a compus *primul mister muzical ortodox: Constantin Brâncoveanu*, care urmează să fie executat lunile viitoare la București. Această operă religioasă în 1 act și 2 părți, îi este cu deosebire dragă sufletului compozitorului nostru. Municipiul Timișoara a premiat „misterul“ cu 60.000 lei, după cum a premiat tot cu atât, opera „Năpasta“.

Fiindcă veni vorba de premii — trebuie menționat că (în 1924) a câștigat Sabin V. Drăgoi premiul de 5000 de lei — Premiul I. „Enescu“, „cu o Suită de dansuri populare pentru pian“; că prefectura județului Timiș-Torontal a remarcat „Liturghia în mi-minor pentru cor de bărbați“ cu 85.000 lei și că, în 1928, cu „Divertismentul rustic“ compozitorul nostru a câștigat premiul național de compoziție „George Enescu (25.000) lei.

Dar nu după bani aleargă compozitorul nostru îndrăgit — ci după satisfacerea țințelor sale artistice.

A adunat peste 3000 de melodii populare (colinde, doine, dansuri, cântece de

morți și de nuntă) — o comoară nesecată folcloristică. Melodiile aceste le armonizează apoi, dându-le turnura artistică, pentruca să poată fi ascultate și de cele mai pretențioase urechi muzicale.

Dacă opera muzicală plănuită: „*Doamna Chiajna*“, după nuvela lui Odobescu, a început-o numai — acum lucrează cu multă dragoste la o „operetă bufă“ la „*Chir Janulea*“, care — de sigur va însemna ceva în repertoriul atât de sărac al operelor noastre teatrale. Subiectul libretului l-a luat din nuvela cu același nume a lui Caragiale.

E o plăcere să asculți pe compozitor povestindu-ți plin de vervă, despre „opereta bufă“ plănuită. Îți cântă la pian diferite pasagii, îți arată „motivele“ din preseara de Crăciun, unde a transpus acțiunea, la „Hanul lui Manuc“ din București.

„Chir Janulea“ se va compune din 5 tablouri: În iad; la „Hanul lui Manuc“; în casa lui chir Janulea, cinci ani după căsnicia acestuia; în coliba lui Negoită și la curtea regelui Silvaniei.

Noaptea ’nvierii cu toate obiceiurile ei dela țară ni se va înfățișa înaintea ochilor. „Marșul dubașilor“, colindele, „țurcă“ (joc grotesc, cu orchestrație modernă), cântecele de stea se termină cu o apoteoză — iată prilejul pentru compozitorul nostru de a utiliza folklorul nostru muzical într’un mod satisfăcător.

Se vor cânta de aici înainte părți din opereta aceasta bufă cum se cântă ariile din „Crai Nou“, opereta lui Ciprian Porumbescu, primul compozitor care a avut o influență asupra lui Sabin V. Drăgoi în tinerețe.

Fiindcă fu vorba de simpatii muzicale: muzica cehă e îndrăgită de compozitorul român. Mai întâi de toate: Smetana, Dvorzak, Nowak și Sak. (Conservatorul l-a absolvit în Praga, în 1921).

Directorul actual al conservatorului din Timișoara are un cult deosebit pentru Bach.

În legătură cu această adorare fie-mi permis să însemn aci o faptă bună a compozitorului român: eram bolnăv în clinica medicală a d-lui Iuliu Hațieganu din Cluj. Când a auzit că mă aflu acolo — a alergat la căpătâiul meu, și într’o bună zi, s’a înființat cu vioara și un „program“ scris cu mâna proprie: „Concert de vioară“, dat „pentru mângăierea prietenului bolnav“ O oră și jumătate a cântat cu toată verva de care a fost capabil. „Capriciuri“ de Rode, de Fiorillo, Kreutzer, „Berceuse“ — de Godard, „Humoresca“ de Dvorak, dar mai cu seamă, de două ori chiar — acea magistrală, divină „Ciaconă“ a lui Bach, din „Sonata în re-minor“.

Se opreau pacienții și medicii în vestibul, să asculte, fermecați, ariile nemuritoare ale cantorului — organist al bisericii Toma din Lipsca, și picura mângăiere în suflet, „omul“ Sabin V. Drăgoi unui alt „om“, strâns cu ușa.

M’am simțit așa de mic în fața rugăciunii acestui muzicant!

Și totuș, voiam să-i răsplătesc cu ceva antipodului doctorului aducător de moarte, din „Poveștile lui Hoffman“ de Offenbach.

Am luat pana în mână și am scris:

Lui Sabin V. Drăgoi,

când mi-a cântat să mă „mângăie“, în Clinica medicală din Cluj, 5 Ian. 1933:

Te-ai apropiat de mine, în ceasuri de durere
Și ca un doctor meșter — tărie tu mi-ai dat.
Urechea-ți presimțit-a ce sutlețul meu cere
Pe câteva clipite tu m’ai despovărat..

Ai încercat, maestre, să-ți spovedești pe strune:
Durerea, bucuria, iubirea — la zenit!
Trăit-a epopea a unei lumi mai bune.
Bach, cu „Ciaccona“-i sfântă pe noi ne-a primentit.

O, de-am putea s’aducem pe lume elixirul,
Din arii curăție, elan să transplantăm!
Să uite omenirea turbat murdar delirul,
Frumosului să știe ce mult îi datorăm!

Cu ochii’n promoroacă, cu freamătul pe buze,
Urechea încă plină de ritmuri îngerești,
Îți strig celui ce darnic ești îndrăgît de muze:
„Tu, doctore de inimi, maestre, să trăești!

Horia Petra-Petrescu.

CHANAN.

Deșertul îmi ucide credința în minuni
Și simt cum fără vrere ispita dă în rod ;
Invață-mă Iehova să'mpac al meu norod
Și să-i întorc revolta din nou spre rugăciuni.

De-ași mai lovi în stâncă n'ar mai fișni isvoare,
Sărut de-atâta sete pământul nisipos —
Ca oaia rătăcită mi-e sufletul fricos
Și nu găsesc în trudă puteri izbăvitoare.

Mă tem să'ntind toiagul peste o nouă mare,
Mereu îi mint pe-aceia ce îți urmează Ție
Și tu n'auzi și'n plânsu-mi te strig din veșnicie
Și tu mi-aduci ispita mereu ca încercare.

Uitatu-ne-ai Iehova de nu mai cade mana,
Deșertul ne îngroapă'n sicriile tăcerii,
Speriată ne privește o stea în faptul serii
— E ochiul tău Iehova, îndrumă caravana ?

Fecioara mai frumoasă muri pe drum, de chin,
Și i-am închis cu grijă pleoapele de ceară
Căci cine știe câte iluzii o'nșelară
De-i mai trăia pe buze surâsul ei senin.

Și mor fecioare multe în drumul spre Chanan ...
Le mână visul vieții și uită suferința
Și înfruntând deșertul nu mai cunosc căința
Și mor fecioare multe și n'ajung la liman.

Chanan ! În fiecare trăește-acest Chanan —
Bătrânii-l plâng, cei tineri l'așteaptă ca pe-un vis
Si'n somnul greu de noapte — pe-o margine de-abis
În străluciri de aur ei văd acest Chanan.

Chanan ! Chanan e-aproape ; cântați, va tresălta —
Deschide-ți poarta de-aur și iată am ajuns,
Printr'un deșert pe care-l credeam de nepătruns
Pe un pământ de aur, Eden ce ne-așteapta.

.....

Iehova, împotriva-ți e-un murmur de revoltă
Și nu știu cum minciuna s'o port mai multă vreme :
Norodul tot mai aprig începe să te cheme
Mânia se ridică tiranică spre boltă.

Și unde-o fi Iehova făgăduința ta,
Pământul după care-a plecat norodul meu ?
Vom căuta zadarnic, vom căuta mereu
Și'n truda omenescă nici când nu-l vom afla.

Și-atunci, învins, ispita va râde cu Satan
Și-mi vor închide alții pleoapele de ceară
Căci cine știe câte iluzii mă'nșelară
Cu ochii către tine, în drumul spe Chanan.

Savin Constant.

STELE.

V'am văzut licărind, ochi de cer,
În seri albe — seri de mister —
Și mi-a părut că îmi zâmbiți
Asemeni ochilor iubiți,
Ce'n nopțile de bal, de viscol și de nea,
Surâd prin golul măștilor de catifea.

V'am mai văzut și'n dimineți sonore și reci,
Cum tremurați luminile de veci
În luciuri de nemișcătoare ape,
Ca sbaterea înfioratei pleoape
Ce'n umedă firidă, la icoană,
Anină turburatul fund, de-o geană.

Și v'am văzut în miezuri de noapte,
Când toate svonurile sunt șoapte
Și mi-a părut că în deșertul nins,
Fixați cu ochiul obosit și stins,
Ce-a plâns pe cheiul pustiit din port,
La căpătâiul ultimului mort.

Și de câte ori nu vă zăresc, stele,
În serile albe în nopțile grele;
Cu alte văpăi, cu alte luciri.
Cu-atâtea netălmăcite priviri;
Parcă surâd sau... poate... parcă plâng
Când apele din mine le răsfrâng.

Ion Foșșeneanu.

Incrustări în rama bibliotecii.

Attilio Váldi, *Il fascino della campagna*. Impressioni liriche — Pensieri. Xilografie originali di Luigi Servolini. Piombino, ed „Ricchezze italiche“, 1933, lire 5.

Din orașelul toscan Piombino, din fața insulei Elba, ne-a sosit această proaspătă plachetă de versuri ce au avut darul de a ne face să trăim câteva clipe de viață pur rustică, și să avem viziunea unui curent literar intradevăr sănătos. Tânărul poet Attilio Váldi și-a început activitatea editorială în 1925, tipărind în 9 ani 9 broșuri de versuri, iar din anul 1931 conduce eleganta revistă lunară de artă și literatură „Ricchezze italiche“ (Bogății italice); în sfârșit, anul acesta și-a tipărit într'o plachetă 14 poezii alese, în traducerea franceză a D-lui Paolo Cirnigliaro.

D. Validi trăiește din plin în veacul lui Mussolini și este așa dar un poet fascist. Ca atare a dedicat o odă tânărului general de aviație Italo Balbo, ministru al aeronauticei italiene („Il volo transatlantico“, 1931), și alta fostului comandant al armatei III, Ducele de Aosta („In morte di S. A. R. Il Duca d'Aosta“, 1931); a tipărit apoi două conferințe: „Fascismul și conștiința muncii“ (Il Fascismo e la coscienza del Lavoro“, 1931), și „Simțământul național și sufletul fascist“ („Il sentimento nazionale e l'anima fascista“, 1931); — iar în poezie a dat la iveală între altele „Pământ roditor“ („Tera feconda“, 1929) și acum „Farmecul câmpului“ (Il fascino della campagna“, 1933).

„Pământ roditor“ sau „Farmecul câmpului“ sunt scrise în marea epocă de ruralizarea Italiei, a prețioasei bătălii a grâului („La battaglia del grano“) și a minunatelor „bonifiche“ (cultivabilizarea terenurilor sterpe sau nesănătoase) — în urma cărora Italia, care cuprinde treizeci și unu de milioane de hectare, dar are patruzeci și trei milioane de suflete, tinde să nu mai cumpere cerealele dela străini, îmbunătățind situația financiară a Patriei, împiedecând proporțiile tragice de aiurea ale șomajului, înfrumusețând teritoriile, — până la crearea de orașe, ca Lictoria Lațului, — acolo unde erau pustietăți mai triste decât ne închipuim și deprinzând poporul cu spiritul de inițiativă, cu munca sănătoasă și cu viața senină și patriarhală din sânul Naturii. În era aceasta de prosperare fecundă a italicelor regiuni, poetul Validi, instrunându-și lira sub auspiciile strămoșești ale bucolicilor și georgicelor virgiliene, pune ca motto la ultimul său volum vorbele romanticului dalmatin Niccoló Tommaseo (1802—1874): „Dela suflul contaminat al sălilor sclipitoare și dela costisitoare plictiseală a viciilor orașenești, să ne îndreptăm spre aerul îmbalsămat de bucuria florilor, spre libera măreție a șesurilor“, — sau clasicile învățăminte ale străbunului Cicerone: „Dintre toate lucrurile din care se pot trage foloase, nici unul nu-i mai bun decât agricultura, nici unul nu-i mai rodnic mai dulce, mai vrednic de omul liber“.

Cele 17 poezioare și 10 cugetări, dense de substanță educativă, așa de elegant investmântate și de sugestiv împodobite de xilografii clare și luminoase ce

amintesc în totul de șesurile și colinele Toscanei, — marchează așa dar o întoarcere spre izvoarele prime de inspirație poetică, spre energiile sănătoase și purificatoare ale Naturii, așa cum genialitatea lapidară și tenace a Ducelui propovăduiește și ordonă: „Atmosfera *ruralității* în care regimul fascist a condus Națiunea, nu are nimic de a face cu vechile imagini idilice sau arcadice de odinioară. *Ruralitate* înseamnă, o trudă serioasă fără de preget, iubitoare, supusă adesea capriciile anotimpurilor: trudă ce uneori nu culege nici ceeace a semănat, dar care cu toate acestea nu se oprește. Pentrucă, cine zice *rural*, zice om dârz și răbdător“; — sau: „Una din pricinile crizei actuale stă în faptul că popoarele ce au părăsit ogorul nu vor putea lesne să se mai întoarcă la el. Oricum, ele îndură mai mult decât noi. Fiindcă viața câmpurilor și nu aceea a orașelor obișnuiește pe om cu sobrietatea, cu economia, cu sacrificiul,“; — și în sfârșit și mai categoric: „Cămășile negre știu, din discursul dela Lictoria, care e războiul preferat de revoluția fascistă“.

D. Validi a scris deci „Farmecul câmpului“ cu nobilul scop de a milita și prin acest mijloc pentru ideea fascistă, nu cum odinioară arcazii pudrați și afemeiați slăveau sânul îmbelșugat al Naturii. Liricele sale sunt mărunte și până la un punct didactice inimizmate de parfum campestru, senine și simple îmbrăcate într'o haină și mai simplă și conduc pe om la viața curată a câmpului deschis, unde zâmbetul verde și vesel alungă patimile nesănătoase, la iubirea de Patrie și la lauda Divinității. Iată trei exemplare:

„Senin este traiul uitat și departe de lumea cea rea, între armoniile aurorii din zare și
„cântul pârâielor... Că părul chiar când se va face cărunț, sufletul meu va avea veșnic douăzeci de
„ani“ (*Singurătate senină*, p. 51).

„Pacea senină a unei căsuțe și cântecul codrului au scumpe și noi armonii; atât de dulce
„grăiesc inimii mele, că sufletu-mi dornic, aproape pierdut, se simte și mai aproape de Domnul“
(*Extaz*, p. 61).

„Munca e'n toiu și văzduhul răsună de cântece vesele. Tinerețea cântă și'n zarea de flăcări
„mândri se 'nalță vulturii Romei. O, mântuite ținuturi italiice, mă uit la haina cea verde și nouă a
„voastră și la cetele harnice, în umbra Lictoriului senine și vesele. Inima-mi bate și strâng tricolorul
„la piept“ (*Renaștere* p. 91).

Profund tradiționalist și profund actual, acest curent literar s'ar putea numi la noi „semănătorismul care ne trebuie“.

* * *

Lionello Fiumi et Eugène Bestaux,
L'Anthologie des narrateurs italiens contemporains.
Paris Delagrave (Collection „Pallas“), 1933.

D. Lionello Fiumi e un tânăr poet veronez ce trăiește la Paris, dedicându-și activitatea relațiilor literare italo-franceze. E destul să amintim că în 1928 a tipărit (în colaborare cu d. Armand Henneuse admirabila „*Anthologie de la poesie italienne contemporaine* (Paris. Les écrivains réunis), — și că din Martie 1932, dirijează revista lunară „Dante“, ce cuprinde studii, traduceri, recenzii, notițe referitoare la Italia și scriitorii ei, ba câte odată și traduceri din franceză în italiană (gândindu-ne că și d. Prof. Claudiu Isopescu desvoltă aceiași activitate la Roma, în favoarea literelor

române, nu putem să nu-i sugerăm și d-sale încercarea acestor realizări: o revistă în limba italiană, pentru a face cunoscut și mai bine literatura și țara noastră acolo, apoi o antologie de poeți moderni și una de prozatori).

Acum d. Fiumi a tipărit, împreună cu apreciatul italianist Eugène Bestaux, o crestomație italiană modernă în limba franceză, prevăzută cu o sucoasă și vioaie introducere asupra prozei italiene din ultimele patru decenii. Alegerea începe cu decanul prozei moderne, sicilianul „Giovani Verga (1840—1922) autorul „Cavaleriei rustice“, și ajunge până la cei mai proaspeți prozatori de astăzi, ca emilianul Arturo Loria (n. în 1902) sau romanul Alberto Moravéa (n. în 1907).

Ponderosul volum, în afară de valoarea de inițiator în proza contemporană apeninică, este în același timp și de o lectură agreabilă, datorită mai cu seamă faptului că autorii noștri au ales din fiecare prozator câte o nuvelă întreagă, pe care-au crezut-o caracteristică și semnificativă, ferindu-se de fragmentizarea operelor, ceiace ar fi răpit din savoarea întregului și din unitatea și puterea impresiei.

Cetitorii români ce nu cunosc limba italiană și vor să aprecieze literatura modernă a Romei, vor fi foarte încântați de această valoroasă operă a poetului Lionello Fiumi.

Pimen Constantinescu.

* * *

În Sibiu, într'una din zilele luni trecute, ne-au sosit un grup al asociației scriitorilor independenți, în frunte cu D-l Romulus Dianu, pentru a ține o șezătoare literară și a discuta chestiunea organizării în localitate, a unei secțiuni principale a acestei asociații.

Șezătoarea a avut loc în sala festivă a Prefecturii, în prezența unui ales și numeros public.

D-l Dianu a vorbit despre „Misiunea tinerii generații“. Au citit bucăți din operele lor, D-nii: I. Valerian, Zaharia Stancu, Ion Focșeneanu, Pand. Dem. Popescu, Emilian Ceoran și Paul Constant. După șezătoare s'au deschis, în cerc intim, discuțiile asupra scopului și modului de organizare a acestei secțiuni. D-l Dianu a lămurit necesitatea grupării scriitorilor într'o asociație în afara cadrului societății „Scriitorilor Români“ cu scopul unei susțineri reciproce a intereselor de breaslă, societatea scriitorilor dovădindu-se incapabilă și rău îndrumată.

D-l Al. Dima, în numele grupului scriitorilor Sibiieni aderă la această idee, relevând indiferența cu care protipenzii literilor românești tratează producția valoroasă a scriitorilor provinciali și crede că prin creerea acestui mănunchi de scriitori, ne robiți vreunei prejudecăți sau patimi politice, se va putea încuraja și prețui munca lor.

Au mai participat la discuții D-nii: J. Valerian, Ion Focșeneanu, V. Munteanu și Paul Constant.

S'a semnat o adeziune prin care scriitorii Sibiului consimt la o colaborare strânsă și activă cu grupul central.

D-l Dianu și-a mărturisit entuziasmul în fața faptului constatat de a găsi în ignoratul Sibiu o grupare intelectuală, „Thesis“, formată din elemente cu deosebire alese, bine organizată și activă. Făgăduiește tot concursul grupului central.

S'a luat înțelegerea convocării unui congres al scriitorilor provinciali, la Cluj, în toamna acestui an.

S'ar părea că scriitorii din provincie, acești soboli care-și sapă galeriile activității lor în țărâna unor meleaguri ponosite, s'au convins, în sfârșit, să-și scoată capul la lumina unui soare care este și al lor.

Și ne bucurăm că acest gest de legitimă revoltă își găsește înțelegerea și în judecata unora dintre scriitorii Capitalei.

* * *

„**Adevărul literar și artistic**“, al cărui titlu s'ar părea că indică și cadrul său de preocupare, consacră coloane întregi discuțiunii problemelor de gastronomie. D-l Al. O. Teodoreanu, cu o competență impresionabilă, afirmă că la Kilogramul de cozonac se pun 150 de ouă și că porceii trebuie fripiți cu un cartof în gură. S'au iscat serioase discuții pro și contra, cari și-au găsit o entusiastă găzduire în coloanele revistei. Această adorabilă preocupare, trebuie să mărturisim, a desorientat complect bucătăresele, care-și rânduiau meseria după alt tipic.

Așteptăm, cu toată înfrigurarea, sentința hotărâtoare în acest interesant proces. Pentru că, oricum, omenirea trebuie să fie lămurită, nu lăsată să plutească pe valurile neștiinței ucigătoare.

* * *

D-l Camil Baltazar a fost învinuit de către **D-l G. Călinescu** că a primit dela **D-l D-r Vlad** o atențiune bănească, spre a-i publica în „*România Literară*“ o recenzie favorabilă asupra cărții D-sale „*Psihanaliza lui Eminescu*“. La început am bănuir că este vorba de o mică lucrătură și nu am dat nici un fel de crezare faptului.

Iată însă că D-l Camil Baltazar, „acceptă cu multă silă“ să răspundă procurorului corectitudinii, care este d-l G. Călinescu, arătând că într'adevăr a luat gologani de d-lui Vlad însă nu ca mită, ci ca preț legiuit al articolului pe care l-a considerat drept „anunț“. — Și l-a considerat drept anunț, nu prin natura lui, ci pentru că era lipsit de „ținută literară“.

Scurt, clar și precis.

Nu știu dacă D-l Camil Baltazar se consideră complect și definitiv desvinovățit. În ceace ne privește, constatăm cu și mai multă silă putregaiul unor moravuri noi introduse în critica românească, menite să alunge din sufletul publicului cititor, încrederea și respectul ce i-l purta.

Cei ce practică aceste moravuri, trebuiesc executați nemilos.

D-l G. Călinescu a făcut un început de lăudabilă purificare în ogorul acestei nefericite critici, năpădită de burueni otrăvite. Pentru aceasta il felicităm.

* * *

D-na Maria Drăgan-Cabadaiev, a deschis o expoziție de pictură, cu peisagii și portrete ardelenesti. Expoziția a fost cercetată de un public numeros și ales, găsindu-și toată prețuirea valorii ei.

* * *

Reuniunea de muzică „*Gh. Dima*“ a dat în ziua de 3 Iunie a. crt. un reușit concert cu bucați din *Dima*, *Sabin Drăgoi*, *Ștefan Druinea*, *Augustin Bena*, *Ioan Danielescu*, *Kiriak*, *Zirra*, *Muzicescu*, *Gavril Călinescu*, *Vidu*, *Constantin Baci* și *Emil Ghiorghiu*. Conducerea corului o are d-l *Prof. Ioan Delu*, un talentat și inimos muzicant, neobosit în activitatea sa de popularizare a muzicii românești.

* * *

Corul sfintei Mitropolii a Sibiului, sub conducerea maestrului Timoteiu Popovici, a dat Duminecă 18 Iunie a. crt. un concert religios, impresionant ca frumusețe a muzicii și a execuțiunii.

Pentru mulțimea ascultătorilor, concertul D-lui Popovici a fost prilej de primenire a creștinătății lor, de înălțare a sufletelor către sfere de senin și de frumos.

Poate că a contribuit la aceasta și cadrul sfântului locaș în care a avut loc concertul. Muzica și arta de a organiza și a conduce a maestrului Popovici însă, a avut un rol determinant.

Acest fel de concerte le-am dori cât mai des.

* * *

Rugăm din nou și cu toată stăruința să ni-se achite costul obonamentului. Revista își întemeiază existența numai pe sprijinul abonaților săi, pe a căror putere de înțelegere a necesității apariției ei, contează. Ne este dureros să credem că acești abonați, aleși din rândurile elitei culturii românești, ne-ar putea răpi această mare nădejde a noastră.

* * *

Intr'unul din numerele viitoare vom publica o statistică, pe categorii de funcții sociale, a felului cum a fost primită și încurajată manifestarea noastră publicistică. Aceasta cu scopul de a servi și altor entusiaști un ghid edificator în drumul de apostolat pe care, eventual, îl vor întreprinde.

* * *

CURIER BIBLIOGRAFIC.

S'au primit la redacție:

Cărți:

Un program de culturalizare a satelor, de Ion Ciopoșel, editura „Societatea de Măine“ Cluj.

* * *

Din poeziile lui Li Po, traduceri din chineză de Al. Stamatiad, Socec et Cnmp. București.

* * *

Patru ani de stabilizare românească de Leon Proca, tiparul „Dacia Traiană“ Sibiu.

* * *

Farmecul Gotic, roman de Ionel Neamțu, ediția II-a Sibiu

* * *

In Scheii Brașovului, caracterizări etnografice de G. T. Niculescu-Varone, Tip. Cantemir București.

Paris de G. T. Niculescu-Varone, ed. II. tipogr. „Rampa“ București.

* * *

Reviste :

Societatea de Măine, anul X Nr. 6, apare în Cluj sub direcția D-lui Ion Clopoțel.

* * *

Viața Literară anul VIII Nr. 145 a d-lui I. Valerian.

* * *

Bobi, anul II Nr. 8. director d-l Mihail Ramiș, apare în București.

* * *

Brașovul Literar Nr. 8—9, apare la Brașov sub direcția d-lui Cincinat Pavelescu.

* * *

Petrodava Nr. 3—4 apare la P. Neamț.

* * *

Orion Nr. 3 Redactată de d-nii Aurel Petreanu și E Zaharia, apare la Rădăuți.

* * *

Linia Nouă Nr. 3, director Stelian Metzulescu, București.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* * *

Costul anual al abonamentului este de lei 200. Pentru instituții lei 300.

* * *

Pentru Sibiu, plata abonamentelor se poate face prin d-l Ionel Baci, droghist,
Str. Regina Maria No. 10.

Au apărut :

„Aspecte și atitudini ideologice”

de Al. Dima

„Doctrina lui Freud”

Ediția II-a. — Premiată de Academia Română.

de Dr. I. Popescu-Sibiu.

„In litera legii”

— Schițe șugubețe —

de Paul Constant

In curând vor apare :

„Oameni dintr’o altă lume“

de Paul Constant.

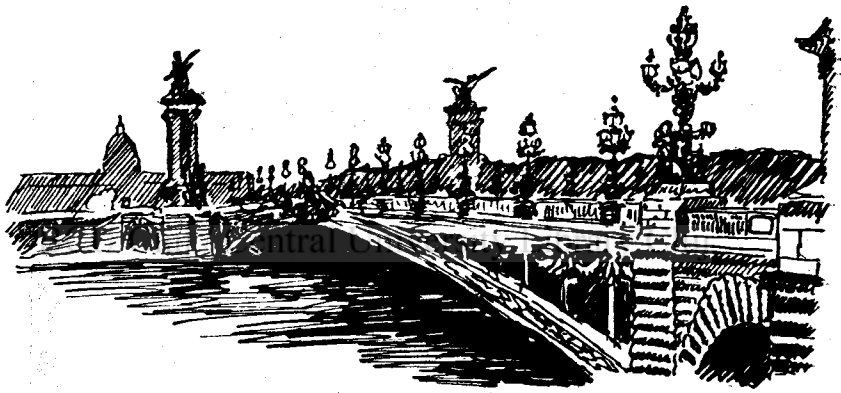

„In sus“

— Poezii —

de Ion Foçșeneanu.

TIPARUL CAVALERIEI

--- SIBIU ---